

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้จะกล่าวถึงผลงานและแนวความคิดทฤษฎีต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับตัวแปรที่นำมาศึกษา โดยแบ่งเป็นส่วน ๆ ตามตัวแปรที่ศึกษาดังนี้

แนวคิดและทฤษฎี เกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว

1. ความหมายของครอบครัว

ครอบครัว คือ กลุ่มคนที่มีความเกี่ยวพันกันทางสายโลหิตและกฎหมาย ที่อยู่ร่วมกันในบ้าน บ้านเดียวกันและมีปฏิสัมพันธ์กัน มีการให้ความรักและความเอาใจใส่ต่อกัน มีความปรารถนาดีต่อกัน ซึ่งความสัมพันธ์นั้นอาจจะแน่นแฟ้นมั่นคงหรือไม่กระชับ สั้นคลอน หรือร้าวราน แต่ยังไม่ถึงแตกแยก ก็ยังนับเป็นครอบครัวอยู่ (สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2524 : 1)

โดยทั่วไปครอบครัวมีหน้าที่อยู่ 4 ประการคือ (จรรยา สุวรรณทัต, 2530 อ้างใน พัทณี เขยจรรยา และประทุม ฤกษ์กลาง, 2531 : 9)

- หน้าที่เศรษฐกิจ (Economic Function) พ่อแม่มีหน้าที่หาเงินมาเลี้ยงดูบุตรให้ได้
- หน้าที่ในการให้สถานภาพ (Status Function) คือ ครอบครัวจะต้องทำหน้าที่บทบาทในการที่จะประมุขี เทศบุตรหลานในครอบครัวของตนเอง ให้รู้จักสถานภาพของตนตามความเห็นพ้องต้องกันของสังคม เช่น สอนว่าสถานภาพการเป็นพ่อเป็นแม่เป็นอย่างไร สถานภาพการเป็นแม่เป็นพ่อเป็นอย่างไร การเป็นบุตรหลานนั้นเป็นอย่างไร

- หน้าที่ในการสืบต่อ (Reproduction Function) ครอบครัวมีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบและมีลูกหลานสืบสกุลต่อไป
- หน้าที่ในการอบรมให้เด็ก เป็นสมาชิกที่ดีในสังคม และให้ความรู้ลึกอบอุ่มปลอดภัย (Functions of Socialization and Security Giving)

2. ลักษณะของครอบครัวไทย

สำหรับครอบครัวของคนไทยในชนบท แต่เดิมมีลักษณะ เป็นครอบครัวขยายในครอบครัวมีสมาชิกเป็นจำนวนมาก มีทั้งสามี ภรรยา บุตร ปู่ย่าตายาย และญาติอื่น ๆ ทำให้เกิดเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ หรือครอบครัวขยาย แต่ปัจจุบันภาวะทางเศรษฐกิจบีบบังคับทำให้ขนาดของครอบครัว เล็กลงกลายเป็นครอบครัวเดี่ยว

ลักษณะของครอบครัวไทยในสังคม ให้ความรักแก่สมาชิกในครอบครัวในด้านต่าง ๆ คือ ความรักและความเคารพระหว่างสามีภรรยา ความรักของบิดาและมารดา ความรักและความกตัญญูรู้คุณคนแก่ คนแก่ ผู้เคยอุปการะ บิดามารดาทุกคนจะยอมเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อให้ลูก ๆ ทุกคนมีความสุขและส่งเสริมลูก ๆ ให้ได้มีการศึกษาตามอัธยาศัยของตน

จากสภาวะการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการทางสังคม ทำให้ครอบครัวไทยสมัยใหม่มีสภาพเป็นครอบครัวเดี่ยว ความผูกพันระหว่างสมาชิกในครอบครัวเสื่อมคลายลง กล่าวคือสมาชิกในครอบครัวต่างต้องไปประกอบธุรกิจการงานภายนอกบ้านมากขึ้น สมาชิกภายในครอบครัวมีอิสระมากขึ้น โดยหญิงชายมีสิทธิเท่าเทียมกัน นอกจากนี้แล้ว ครอบครัวไทยสมัยใหม่ยังนิยมความสะดวกสบายต่าง ๆ เพื่อมาสนองความต้องการในการดำรงชีพ รวมทั้งองค์กรและสถาบันต่าง ๆ เริ่มเข้ามาทำหน้าที่ทางสังคมแทนครอบครัว เช่น สถานรับเลี้ยงเด็ก เป็นต้น (ไพฑูริย์ เครือแก้ว, 2506 : 25-26)

อย่างไรก็ตาม ครอบครัวนั้น เป็นกลุ่มสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลมาก เพราะครอบครัว เป็นกลุ่มปฐมภูมิที่มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นต่อกัน มีความรู้สึกขึ้นพื้นฐานในการสร้างพฤติกรรม และแบบแผนของท่าทีของแต่ละบุคคล (สมพงษ์ เกษมสิน, 2517 : 54-55) ในครอบครัวนี้เองที่จะเกิดการถ่ายทอดความรู้ ค่านิยมต่าง ๆ จากพ่อแม่ไปสู่เด็ก กระบวนการถ่ายทอดนี้ก็คือ การสื่อสารนั่นเอง

นักจิตวิทยา นักจิตวิทยาเด็ก นักสังคมวิทยา นักมนุษยวิทยา และผู้ทำงานทางด้านสังคมได้มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ประสบการณ์ที่เด็กได้รับตั้งแต่วัยเด็ก เป็นอิทธิพลในการพัฒนาทางสังคมของเด็กที่สำคัญที่สุด อิทธิพลที่สำคัญที่ครอบครัวจะต้องให้ เป็นพื้นฐานความต้องการของเด็ก คือ การมีสุขภาพที่ดี การมีความมั่นคงทางอารมณ์ และการพัฒนาความเป็นผู้ใหญ่ในสังคม (Williamson, 1958 : 121)

นอกจากนั้น ทฤษฎีทางจิตวิทยายังได้กล่าวถึงอิทธิพลของครอบครัวหรือพ่อแม่ ว่ามีผลต่อพฤติกรรมของเด็ก โดยแสดงให้เห็น 4 ลักษณะด้วยกัน ลักษณะหนึ่งก็คือ การทำตัวให้เป็นแบบอย่าง (Modeling) จากการอบรมสั่งสอน (Instruction) ของพ่อแม่ หรือผู้ปกครองที่มีต่อเด็ก (Irving L, Janis, 1969 อ้างใน มีทนา ไวทยะโกมล, 2529)

การสื่อสารระหว่างพ่อแม่ลูกมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อเด็ก เมื่อเติบโตขึ้น บ้าบหรือครอบครัว เป็นสถาบันทางสังคมแห่งเดียวที่ดู เหมือนว่า เด็กเกือบทุกคนจะต้องผ่านมาและเกี่ยวข้องกับตัวตั้งแต่เกิด ความรู้ ค่านิยมต่าง ๆ ที่พ่อแม่ถ่ายทอดให้แก่เด็ก เป็นเรื่องที่เป็นไปอย่างอัตโนมัติ สิ่งที่พ่อแม่รู้จะสำคัญน้อยกว่าสิ่งและวิธีการที่พ่อแม่ใช้ในการถ่ายทอดไปสู่ลูก ๆ กระบวนการเรียนรู้ของเด็กมีความเกี่ยวข้องกับอย่างใกล้ชิด กับแบบการสื่อสารภายในครอบครัวของพ่อแม่ลูก เพราะในแต่ละครอบครัวก็จะพัฒนารูปแบบลักษณะของตนขึ้นมา และมีความแตกต่างกันอย่างสำคัญในแต่ละครอบครัวเกี่ยวกับแบบการสื่อสารนี้ (มีทนา ไวทยะโกมล, 2529)

จากความแตกต่างของการสื่อสารภายในครอบครัว ซึ่งมีอิทธิพลต่อแบบแผนในการคิด และความสนใจที่เป็นแนวทางในการหล่อหลอม หรือพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล นักทฤษฎีส่วนมากเชื่อว่าประสบการณ์ของบุคคลที่มาจากครอบครัวแบบต่าง ๆ ย่อมจะแตกต่างกัน จึงได้แบ่งบรรยากาศการเลี้ยงดูที่บุคคลได้รับจากครอบครัวดังนี้ (สมาคมทศวรรษศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2524 : 113-115)

2.1 แบบอิตาเลียน (Authoritarian)

บิดาเป็นหัวหน้าครอบครัว มีหน้าที่หาเลี้ยงครอบครัว มีอำนาจเด็ดขาดในการตั้งเป้าหมายของครอบครัวและกฎเกณฑ์ และให้ทุกคนปฏิบัติตาม มารดารับผิดชอบงานบ้านทุกอย่าง ตลอดจนการอบรมเลี้ยงดูบุตร การตัดสินใจในครอบครัวเป็นหน้าที่ของบิดา หรือทั้งบิดามารดาเท่านั้น บุตรไม่มีส่วนออกเสียงด้วย ความต้องการของบุตรไม่ได้รับการพิจารณาและตอบสนองเสมอไป บิดามารดาไม่แสดงความรักใคร่บุตร ความเอาใจใส่ต่อกันมีน้อย ทุกคนปฏิบัติตามภารกิจของครอบครัวตามหน้าที่ แทนที่จะทำด้วยความรัก ความเห็นใจ บุตรไม่ได้รับอนุญาตให้ออกไปไกลจากบ้านจนกว่าจะพ้นวัยรุ่น กิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างเด็กหญิงและเด็กชายแยกกัน บิดามารดาและบุตรอาจมีกิจกรรมร่วมกันบางอย่าง

2.2 แบบตามใจทำน (Laissez - faire)

บิดามารดาต่างก็ไปกันคนละทางตามความชอบของตน ไม่สนใจในกันและกัน และในบุตรเท่าที่ควร บิดามารดาเชื่อว่า "เด็กจะคิดเอง จะซู้ซู้เอง" ทั้งคนคิดเช่นนี้ทำให้เกิดความคิดว่า ตนไม่ต้องรับผิดชอบในการอบรมสั่งสอนบุตรให้ประพฤติในสิ่งที่ควรประพฤติ เวลามีปัญหาเฉพาะหน้าเกิดขึ้นในตอนที่บุตรยังตัดสินใจไม่เป็น ก็ไม่ช่วย ให้รู้ว่าอะไรผิดชอบชั่วดี อะไรควรทำ ไม่ควรทำ อย่างไร เพราะเหตุนี้ถ้าเด็กโตขึ้นเสียคนก็ถือว่าเป็นกรรมของเด็กเอง บิดามารดาเช่นนี้อาจใช้อำนาจรุนแรงกับเด็ก โดยเฉพาะครอบครัวหาเข้ากันค่า มักลงโทษเด็กรุนแรงและปราศจากเหตุผล

2.3 แบบเสรีประชาธิปไตย (Democratic)

บิดามารดาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รับผิดชอบร่วมกันในการอบรม เลี้ยงดู บุตร และในภารกิจอื่น ๆ ของครอบครัว การตัดสินใจใด ๆ ในครอบครัวเกิดขึ้นจากการตกลง เห็นชอบของสมาชิกทุกคน โดยถือความสุขของส่วนรวมเป็นใหญ่ บุตรมีโอกาสใช้ความสามารถ อย่างเต็มที่และรับผิดชอบในกิจการต่าง ๆ ของครอบครัว มีโอกาสให้หัดคิดริเริ่มและตัดสินใจใบ เรื่องจาก เล็กไปหาใหญ่ บิดามารดาสนองความต้องการพื้นฐานของเด็ก ให้ความรัก ความเอา ใจใส่และจัดสิ่งแวดล้อมทางกาย เพื่อให้บุตรเจริญเติบโตได้อย่างเต็มที่ที่บุตรได้รับ อนุญาตและ ให้โอกาสที่จะสมาคมคบหากับเพื่อน ในสายตาของบิดามารดาเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ทุกคนมีส่วนได้ ออกเสียงและให้ความคิดเห็น ซึ่งถ้าเกิดขัดแย้งกันขึ้นก็ เป็นโอกาสให้แต่ละคนได้ฝึกการใช้ เหตุผล ได้แย้ง

สำหรับลักษณะครอบครัวในอุดมคติของคนทั่วไป คือ ครอบครัวประชาธิปไตยแบบใหม่ โดยจะมีลักษณะครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อน ซึ่งภายในครอบครัวจะมีความสุขกับการแสดง ออกถึงความคิดเห็น และในขณะเดียวกันก็อยู่กันด้วยความรัก มีความเข้าใจกัน และมีความสนใจ เหมือน ๆ กัน ซึ่งลักษณะของครอบครัวประชาธิปไตยแบบใหม่นี้ ไม่มีทางเป็นไปได้ในสังคมปัจจุบัน จะเห็นได้จากการเพิ่มขึ้นทุกปีของจำนวน เด็กมีปัญหา จากการศึกษาทุกกรณีพบว่า ความสัมพันธ์อันดี ของพ่อแม่มีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก ความแตกร้างของพ่อแม่ที่ปรากฏอยู่เสมอ เป็น ประสพการณ์หนึ่งที่ทำให้ เด็กเสียใจมากที่สุดอย่างเห็นได้ชัด โดยปกติ เด็กจะรักและชื่นชมพ่อแม่ และจะลอกเลียนแบบอย่างจากพ่อ หรือแม่ แต่ข้อขัดแย้งที่ปรากฏระหว่างพ่อแม่ที่เห็น เป็นประจำ นั้น จะเป็นข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในตัวเด็กด้วย ความต้องการด้านความรักและความมั่นคงปลอดภัย ทางด้านอารมณ์ที่ถูกทำลายไปนั้น จะทำให้เกิดความตึงเครียดกดดันทางอารมณ์ ที่อาจทำให้เกิด พฤติกรรมก้าวร้าวต่อต้านสังคม รวมถึงการมีพฤติกรรม เบี่ยงเบนไปจากสังคมด้วย (Locke, 1951 : 106-24)

งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว

เนื่องจากยังไม่ม้งานวิจัยที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ในครอบครัวกับการประกอบอาชีพ
โส เกษิชาย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอยกงานวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัวกับปัจจัยอื่น ๆ มากล่าว

เวลเบอร์ก (Welberg อ้างใน อรทัย ชื่นมณุษย์, 2518) ศึกษาความสัมพันธ์ที่ไม่ดี
ระหว่างพ่อ แม่ ลูก พบว่า เด็กที่ถูกพ่อแม่ปล่อยปละละเลยหรือทอดทิ้ง (Rejection) ไม่ได้รับ
ความรัก ไม่เป็นที่ต้องการ ไม่เป็นที่ยอมรับของพ่อแม่ มักกลายเป็นเด็กขลาดกลัว ไล่เล ไม่มี
ความรู้สึกมั่นคง อยากได้รับความสนใจจากคนอื่นตลอดเวลา มักอิจฉา ก้าวร้าว เพราะเห็นทุกสิ่ง
รอบตัวเป็นอันตรายต่อตน และยังถ้าพ่อแม่หรือคนเลี้ยงละเลยทอดทิ้ง ไม่ให้ความรัก ไม่ให้ความ
สนใจอย่างมาก ๆ แล้ว เด็กจะสร้างลักษณะนิสัยและทัศนคติที่ต่อต้านกับคนอื่น ไม่ต้องการทำอะไร
ตามกฎเกณฑ์ ตามขอบเขตและข้อจำกัดที่วางไว้ มีความวุ่นวายทางอารมณ์อย่างสูง แล้วแสดงออก
ในลักษณะแสดงอาการตอบโต้ ความกดดัน หรือต่อต้านการบีบบังคับรอบตัวที่ตนกำลังเผชิญอยู่ นอก
จากนี้อาจจะมีลักษณะอาการขัดขืนคือร้อนที่แฉ่ง ๆ ปนอยู่ด้วย เช่น โทกทก ลึกขโมย ส่าส่อน หรือ
การกระทำผิดต่าง ๆ

คูลเตอร์ (Coulter, 1948) ได้สรุปลักษณะบ้านของเด็กเกรว่า เป็นบ้านที่สมาชิก
เป็นอาชญากรหรือขูอาชญากร สัมพันธภาพในบ้านไม่ดี เนื่องจากการเข้มงวด ไล่เอียง การ
ทอดทิ้งไม่เอาใจใส่ การอิจฉาริษยา การมีบิดาหรือมารดาเลี้ยง หรือบ้านที่มีบิดาหรือมารดาพิการ
ทางร่างกายหรือจิตใจ และบ้านที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

แชเฟอร์ และ เบย์เลย์ (Schaefer and Bayley, 1960) พบว่า พื้นฐานพฤติกรรม
ของเด็กเกิดขึ้นจากบรรยากาศภายในบ้าน ถ้าทุกคนในบ้านมีความสัมพันธ์กันดี เด็กจะแสดงความ
เป็นมิตรและมีความสัมพันธ์อันดีกับคนนอกบ้านด้วย แต่ถ้าการกระจายความรักและความอบอุ่นภายใน
บ้านเป็นไปแบบไม่ยุติธรรม เช่น บิดามารดาให้ความรักความเอาใจใส่แก่ลูกมากน้อยไม่เท่ากัน
จะก่อให้เกิดความเครียดทางจิต และอารมณ์ไม่มั่นคงแก่เด็กที่คิดว่าตนไม่ได้รับความอบอุ่น เท่ากับที่

น้องคนอื่น ๆ การที่บิดามารดาแสดงความรุนแรงต่อเด็ก แสดงความเกลียดชังมีผลทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจมากยิ่งขึ้น

เบน เนท (Bennett, 1960) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัญหาด้านอารมณ์อันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยใช้การศึกษาชีวประวัติของเด็กกระทำผิดกฎหมาย และเด็กที่เป็นโรคประสาท ผลของการศึกษาปรากฏว่า เด็กกระทำผิดกฎหมายส่วนมากจะมีแนวโน้มที่จะแสดงปัญหาทางอารมณ์ เนื่องจากขาดความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัวมากกว่าเด็กที่เป็นโรคประสาท เบน เนท พบว่า การกระทำผิดกฎหมายของเด็กมีปัญหา มีความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ไม่ดี กล่าวคือบรรยากาศในครอบครัวมีแต่การทะเลาะวิวาท บิดามารดาไม่รักใคร่ปรองดองกัน บุตรต่อบุตรก็ไม่สนิทสนมกลมเกลียวกัน และพบว่าเด็กกระทำผิดกฎหมายประสบปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัวมากกว่าเด็กที่เป็นโรคประสาท

พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์ (2510) ทำการวิจัยเปรียบเทียบเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัวตามทัศนคติของเด็กที่กระทำผิดและไม่กระทำผิดกฎหมาย ซึ่งมีระดับฐานะ เศรษฐกิจและสังคมชั้นกลาง ระดับต่ำ และชั้นต่ำ ผลของการวิจัยพบว่า เด็กกระทำผิดมีจำนวนน้อยกว่าเด็กไม่กระทำผิดที่รู้สึกว่าคุณได้รับการรักจากมารดาเท่าเทียมกับพี่น้อง บิดาสนใจเด็กกระทำผิดน้อยกว่าเด็กที่ไม่กระทำผิด เด็กกระทำผิดส่วนใหญ่รู้สึกว่ามารดา รักตนมากกว่าบิดา ส่วนเด็กที่ไม่กระทำผิดจะรู้สึกว่าบิดามารดา รักตนเท่ากัน อย่างไรก็ดี ทั้งเด็กกระทำผิดและไม่กระทำผิดจะสนิทกับมารดา มากกว่าบิดา บรรยากาศในครอบครัวของเด็กกระทำผิดจะเครียดมากกว่า และบิดามารดาจะขัดแย้ง ทะเลาะวิวาทกันบ่อย และเด็กเองก็ขาดความสัมพันธ์อันดีกับพี่ ๆ มีการทะเลาะกันบ่อยกว่าเด็กที่ไม่กระทำผิด แต่ในทางตรงข้ามเด็กทั้งสองกลุ่มกลับมีความสัมพันธ์อันดีกับน้องเกี่ยวกับกฎและระเบียบวินัยในบ้าน ผลปรากฏว่า บิดามารดาของเด็กที่กระทำผิดไม่เข้มงวดเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในบ้าน แต่ถ้ากระทำผิดจะถูกลงโทษอย่างรุนแรงและบ่อยกว่าเด็กที่ไม่กระทำผิดในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและเด็ก เด็กกระทำผิดมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นและทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวน้อย บิดามารดาของเด็กประเภทนี้มีเวลาพูดคุยกับเด็กน้อย

ให้สิทธิเด็กน้อย ส่วนเด็กที่ไม่กระทำผิดจะมีเวลาพูดคุยกับบิดามารดามากกว่า และบิดามารดาเด็กที่ไม่กระทำผิดก็จะให้สิทธิเด็กมากกว่า

พกา สัตยธรรม (2516) ทำการศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ให้การอบรมเลี้ยงดูของบุคคลที่เป็นรักร่วม เพศกับบุคคลปกติ ผลการวิจัยได้ตั้งข้อ

ในด้านความสัมพันธ์กับบิดามารดาด้วยกัน กลุ่มรักร่วม เพศรู้สึกว่ามีชีวิตครอบครัวของบิดามารดาไม่ค่อยมีความสุขนัก แต่กลุ่มปกติมีความคิดเห็นว่าชีวิตครอบครัวของบิดามารดามีความสุขมาก ทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 สำหรับการใช้เวลาว่างอยู่กับลูกนั้น กลุ่มรักร่วม เพศกล่าวว่า บิดามารดาจะใช้เวลาว่างอยู่กับลูกน้อยครั้ง บิดามารดามักใช้เวลาว่างอยู่กับลูกน้อยมาก ทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 เกี่ยวกับความขัดแย้งกับบิดามารดากลุ่มรักร่วม เพศจะแสดงออกด้วยการนั่งเฉย ออกไปนอกบ้าน ไปค้างบ้านเพื่อน ตามลำดับ กลุ่มปกติจะนั่งเฉย ไปค้างบ้านเพื่อนบ้าน มีบางรายที่ไม่ขัดแย้งกับบิดามารดาเลย ทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ในด้านกฎเกณฑ์ความเข้มงวดกับลูก ๆ กลุ่มรักร่วม เพศและกลุ่มปกติมีความเห็นใกล้เคียงกัน คือ เห็นว่าเหมาะสมแล้วเกี่ยวกับการกระทบทะกั้กันของบิดามารดา หรือการมีความคิดเห็นไม่ตรงกันนั้น ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นว่ามีพฤติกรรม เช่นนั้นอยู่บ้างบางครั้ง

ในด้านความสัมพันธ์กับพี่ กลุ่มรักร่วม เพศมีความสนิทสนม เห็นอกเห็นใจกับพี่ชายค่อนข้างน้อย แต่กลุ่มปกติมีความสนิทสนม เห็นอกเห็นใจกับพี่ชายและพี่สาวมาก ทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 กลุ่มรักร่วม เพศเล่นกับพี่น้องบ้างบางครั้ง กลุ่มปกติก็แทบจะไม่เล่นกันเลย จึงไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งกลุ่มรักร่วม เพศและกลุ่มปกติมีการทะเลาะกับพี่น้องบางครั้ง กลุ่มรักร่วม เพศมักช่วยพี่ทำงานบ้าน ส่วนกลุ่มปกติจะช่วยกันประกอบอาชีพ

ในด้านความสัมพันธ์กับน้อง กลุ่มรักร่วมเพศมีความสนิทสนมกับน้องชายค่อนข้างน้อย แต่กับน้องสาวมีความสนิทสนมมาก สำหรับกลุ่มปกติมีความสนิทสนมกับน้องชายและน้องสาวมาก ทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านการ เล่นกับน้องกลุ่มรักร่วม เพศกล่าวว่า เล่นกับน้องบางครั้ง กลุ่มปกติก็กล่าวว่า เล่นบ้างบางครั้งและค่อนข้างบ่อยมีจำนวน เท่า ๆ กัน ทั้งสองกลุ่มจึงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กลุ่มรักร่วม เพศจะช่วยน้องทำงานบ้าน แต่กลุ่มปกติจะช่วยน้องทำงานช่วยบิดามารดาประกอบอาชีพ ทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในกลุ่มรักร่วม เพศมีการทะเลาะกับน้องชายและน้องสาวน้อยครั้งที่สุด แต่กลุ่มปกติจะทะเลาะกับน้องบ้างบางครั้ง ทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ (2526) ศึกษาความสัมพันธ์ของสัมพันธภาพในครอบครัวและการปรับตัวของวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสหศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย ปีการศึกษา 2525 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 499 คน ผลปรากฏว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัว กล่าวคือ เด็กวัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี จะมีการปรับตัวดี แต่ถ้าเด็กวัยรุ่นมีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดีก็จะปรับตัวได้ไม่ดีด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพบ้านที่อบอุ่น ในบ้านมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างพ่อแม่ลูก เป็นรากฐานที่สำคัญในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับตัวให้เข้ากับสังคมไทย ไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ

ประเทิน มหาจันทร์, (2521) ศึกษาเรื่องการศึกษากับการกระทำผิดกฎหมายของเยาวชนกรุงเทพฯ พบว่า สภาพภายในบ้านจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็ก โดยเด็กจะรับเอาทัศนคติ ค่านิยม แนวปฏิบัติ จากบิดามารดาหรือญาติพี่น้อง

แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์สื่อสาร

การวิจัยครั้งนี้ศึกษา "พฤติกรรมการณ์สื่อสาร" โดยมุ่งเน้นถึงการ เปิดรับสื่อมวลชนและสื่อบุคคลของโส เกษไชย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำทฤษฎีการ เปิดรับสื่อมวลชนและการสื่อสารระหว่างบุคคลมากล่าวแทน

- การเปิดรับสื่อมวลชน

หมายถึง การที่ประชาชนหรือมวลชนทั่วไปเปิดรับสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ กัน ได้แก่ การอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร การรับฟังวิทยุ การดูโทรทัศน์ และการชมภาพยนตร์

ตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา เป็นที่ยอมรับกันว่าสังคมเราอยู่ร่วมกันในยุคของการสื่อสารมวลชน (Mass Communication) (จงจิต ศรีพรหม 2524 : 156)

ลาสเวล (Lasswell, 1948 : 77-51) นักรัฐศาสตร์ซึ่งบุกเบิกทำการวิจัยด้านการสื่อสารมวลชนได้กล่าวถึงหน้าที่ที่สำคัญ 3 ประการของสื่อสารมวลชน คือ

1. แสวงหาและเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม
2. ประสานส่วนต่าง ๆ ในสังคม หมายถึง แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นข่าว ทำการวิเคราะห์ และเสนอแนะว่าควรจะทำอย่างไรเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ
3. ถ่ายทอดมรดกทางสังคม หมายถึง เผยแพร่ความรู้ ค่านิยม และบรรทัดฐานของสังคมแก่สมาชิกรุ่นใหม่ของสังคม เพื่อให้วิทยาการและวัฒนธรรมของสังคมคงอยู่

ชรัมม์ (Schramm, 1964 : 17-51) และไรท์ (Wright, 1975 : 9) ได้เพิ่มเติมหน้าที่ประการที่ 4 ของสื่อมวลชน คือ

4. ให้ความบันเทิง หมายถึง เผยแพร่การแสดง คบคดี และศิลปะ เพื่อสร้างความจรรโลงใจแก่มวลชน

ริช และเอทอฟ (Rush and Athoff, 1971 : 16) ได้ศึกษาพบว่า สื่อมวลชนมีบทบาทอย่างมากในการให้ความรู้ ความเข้าใจ ค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ ซึ่งมีผลต่อการสั่งสมประสิทธิภาพและพัฒนาบุคลิกภาพ และมีบทบาทในกระบวนการขัดเกลาทางสังคมและการเรียนรู้แก่บุคคล นักวิชาการทางสังคมวิทยา มานุษยวิทยา รัฐศาสตร์ หรือทางการสื่อสารมวลชนต่างก็ยอมรับบทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อชีวิตมนุษย์ด้วยกันทั้งสิ้น

สื่อมวลชนจะให้ข่าวสารและข้อเท็จจริงต่าง ๆ อันเป็นการ เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่บุคคล ซึ่งจะยังผลให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลได้

อย่างไรก็ตามสื่อมวลชน เป็นเพียงสถาบันหนึ่งในสังคมซึ่งมีสถาบันอื่น ๆ อีกมากมาย ที่ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของคนในสังคม ดังนั้น อิทธิพลที่สื่อมวลชนมีต่อสังคมและ ประชาชนจึง เป็นอิทธิพลที่มี เงือมนไข และขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ อีกมาก

แคลปเปอร์ (Klapper, 1961 : 14-49) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับอิทธิพล ของสื่อมวลชนที่มีต่อการ เปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมของประชาชนไว้ดังนี้

1. สื่อมวลชนไม่ได้มีอิทธิพลต่อประชาชนโดยตรง แต่จะมีอิทธิพลโดยอ้อมซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ความมีใจโน้มเอียง คือ ประชาชนจะมีความคิดเห็น ค่านิยม และ ความโน้มเอียงที่จะประพฤติปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ก่อนที่จะมาสัมผัสสื่อมวลชน

1.2 การเลือกรับสาร ประชาชนจะเลือกรับสารที่สอดคล้องกับความคิดเห็น และความสนใจของตน และจะเลือกตีความหมายของสารตามความเชื่อ และค่านิยมที่ตนมีอยู่เดิม

1.3 อิทธิพลของบุคคล บางครั้งข่าวสารจากสื่อมวลชนจะผ่านสื่อบุคคล หรือ ผู้นำความคิดเห็นก่อนที่จะไปถึงประชาชน ผู้นำความคิดเห็นมักสอดแทรกความรู้สึกนึกคิดของตน เข้าไปด้วย ทำให้มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของประชาชนอยู่มาก

1.4 กลุ่มและบรรทัดฐานของกลุ่ม

1.5 ระบบสื่อมวลชน

2. สื่อมวลชนจะเป็นเพียงแรงเสริม (Reinforcement) ที่สนับสนุนทัศนคติ ทัศนนิยม ความมีใจโน้มเอียง ตลอดจนแนวโน้มด้านพฤติกรรมของประชาชนให้เข้มแข็งขึ้น และพร้อมที่จะแสดงออกมาเมื่อมีแรงจูงใจ หรือ เมื่อโอกาสเหมาะสม

3. สื่อมวลชนอาจเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนได้ เล็กน้อยและมัก เป็นทัศนคติที่ยังไม่มั่นคง การเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังรากลึกหรือ เปลี่ยนไปในทางตรงข้ามนั้น เป็นไปได้ยาก อาจเปลี่ยนได้บ้าง แต่ต้องใช้เวลาและบุคคลต้องได้รับข่าวสารเพียงพอ อย่างไรก็ตาม อิทธิพลของสื่อมวลชนในด้านการเปลี่ยนแปลง จะเกิดขึ้นได้ต่อ เมื่อบุคคลมีความโน้มเอียงที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่ก่อนแล้ว

4. สื่อมวลชนสามารถสร้างทัศนคติให้แก่ประชาชนได้ ในกรณีที่บุคคลไม่เคยมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นมาก่อน และต้องได้รับสารที่เสนอเรื่องราวในแนวเดียวกันบ่อย ๆ เป็นอิทธิพลในลักษณะสะสม ไม่ใช่อิทธิพลที่ก่อให้เกิดผลทันทีทันใด

- การสื่อสารระหว่างบุคคล

การศึกษาครั้งนั้นนำสื่อบุคคลเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย เนื่องจากการสื่อสารระหว่างบุคคล โดยเฉพาะกับ เพื่อนหรือคนที่รู้จักของกลุ่มเป้าหมายนั้น มีส่วนเกี่ยวข้องหรือ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อการประกอบอาชีพโสเภณีชายนี้ เช่นกัน

รูปแบบของการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) ซึ่งในศัพท์ทฤษฎีสื่อสารมวลชน ให้ความหมายของการสื่อสารระหว่างบุคคลนี้ว่า "หมายถึง กระบวนการของการติดต่อสื่อสาร หรือการแสดงปฏิริยาโต้ตอบ (Reciprocal interaction) ระหว่าง (Dyadic) บุคคลสองคน หรือมากกว่านั้นขึ้นไปอาจเป็นสามคน (Triadic) หรือกลุ่มย่อย (Small Group) แล้วแต่จำนวนคนที่เกี่ยวข้องในแต่ละสถานการณ์ การสื่อสารระดับระหว่างบุคคลนี้มีองค์ประกอบต่าง ๆ ของการสื่อสารครบถ้วน ซึ่งอาจจำแนกแจกแจงออกได้ชัดเจนนับตั้งแต่ผู้ส่งสาร (Source) สาร (Message) สื่อ (Channel) ผู้รับสาร (Receiver) ผล (Effect) และปฏิบัติการสนองกลับ (Feedback) (สับัน ปัทมะทิน, 2520 : 50-51)

แคทซ์ และลาซาร์เฟลด์ (Katz and Lazarsfeld : 1955) พบว่า รูปแบบการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) หรือการสื่อสารแบบตัวต่อตัว (Face-to-face Communication) มีผลต่อการทำให้ผู้รับสารยอมรับที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติยอมรับที่จะร่วมมือปฏิบัติมากที่สุด

จากงานวิจัยของ ใจสรวาย หิรัญพฤกษ์ พบว่า "แหล่งข่าวสารที่ได้รับจากการสื่อสารในระดับบุคคลนี้เป็นการสื่อสารทั้งสองทาง ย่อมส่งผลอย่างจับปล้นในอันที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งในทางด้านทัศนคติและพฤติกรรมของผู้รับสาร ประสิทธิภาพในเชิงปฏิบัติตามคำแนะนำ ย่อมขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือได้จากแหล่งข่าวประเภทต่าง ๆ (ใจสรวาย หิรัญพฤกษ์, รายงานการวิจัย : 148)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว

รูปแบบการสื่อสารในครอบครัว (Family communication pattern) หมายถึง โครงสร้างและกระบวนการของการสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว เช่น สามี-ภรรยา บิดา-มารดา-ลูก ซึ่งถือเป็นการวิเคราะห์การสื่อสารในระดับระหว่างบุคคล (Interpersonal Level) แทนที่จะเป็นระดับบุคคลโดยเดี่ยว (Individual Level) (Chaffee, Mcleod and Wackman, 1973 : 25)

ตามแนวคิดของ แมคลาวด์ และแชฟฟี (Mcleod & Chaffee, 1967) อธิบายว่า ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว มี 2 แบบ คือ แบบเน้นสังคม (Socio-Orientation) และแบบเน้นเหตุผล (Concept-Orientation)

ความสัมพันธ์แบบเน้นสังคม (Socio-Orientation) คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในครอบครัวที่เข้ากันได้ ครอบครัวแบบนี้จะอบรมให้เด็กรักษาความสามัคคีกลมเกลียว เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพ่อแม่และบุคคลอื่น ๆ ในครอบครัว พ่อแม่จะสนับสนุนเด็กให้ปรับตัวเข้ากับสมาชิก

คนอื่น ๆ ในครอบครัวและเพื่อน ๆ พ่อแม่จะสอนลูกให้หลีกเลี่ยงความขัดแย้ง เด็กจะต้องรู้จักระงับความโกรธ และยอมจำนนในการถกเถียงปัญหา เพื่อมิให้มีการขัดแย้งหรือความยุ่งยากเกิดขึ้น ครอบครัวแบบนี้จะสอนเด็กให้เคารพผู้ใหญ่ ลักษณะเด็กที่จะพบในครอบครัวที่เป็น Socio-Orientatation คือ

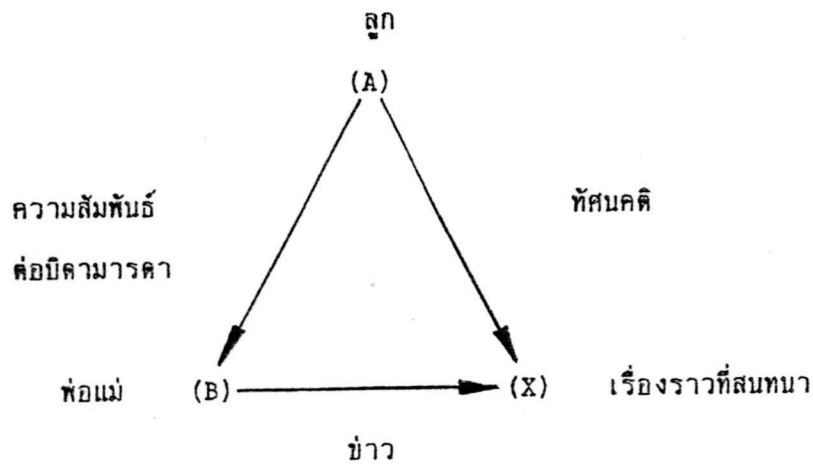
1. เด็กจะมีลักษณะยอมจำนนต่อการยอมรับโดย เฉพาะผู้ใหญ่ ไม่ให้โต้เถียงผู้ใหญ่กว่าคน และผู้มีประสบการณ์มากกว่า

2. เด็กได้รับการเรียนรู้ให้หลีกเลี่ยงสถานการณ์จริง โดยถูกสอนว่าหนทางที่ดีที่สุดในการหลีกเลี่ยงความเดือดร้อน คือ หนีจากสิ่งนั้น เมื่ออยู่ในสังคมทางเลือกของพวกเขาเมื่อเกิดความขัดแย้งกันคือ การเปลี่ยนจุดยืนของคนในประเด็นที่เป็นปัญหานั้นไปจนทางที่สนับสนุนผู้อื่น

ความสัมพันธ์แบบเน้นเหตุผล (Concept-Orientatation) จะสนับสนุนให้เด็กแสดงความคิดเห็นของตนเองโดยยึดถือแนวความคิด ข้อเท็จจริง ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ของเนื้อหาที่สื่อสารกันเป็นหลัก เด็กจะได้รับการสนับสนุนให้กำลังใจ ให้รู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมาอย่างเปิดเผย รู้จักโต้แย้งความคิดเห็นของผู้อื่น ขณะเดียวกันก็รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็น ความเชื่อของผู้อื่นด้วย พ่อแม่จะสนับสนุนลูกให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นกับบุคคลอื่น รู้จักแสดงเหตุผลแม้จะมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน หรือมีความขัดแย้งกันก็ตาม เด็กมักจะร่วมถกเถียงปัญหาเกี่ยวกับคิมาราคาหรือบุคคลอื่นเป็นประจำ และรู้จักประเมินปัญหาอย่างรอบคอบ

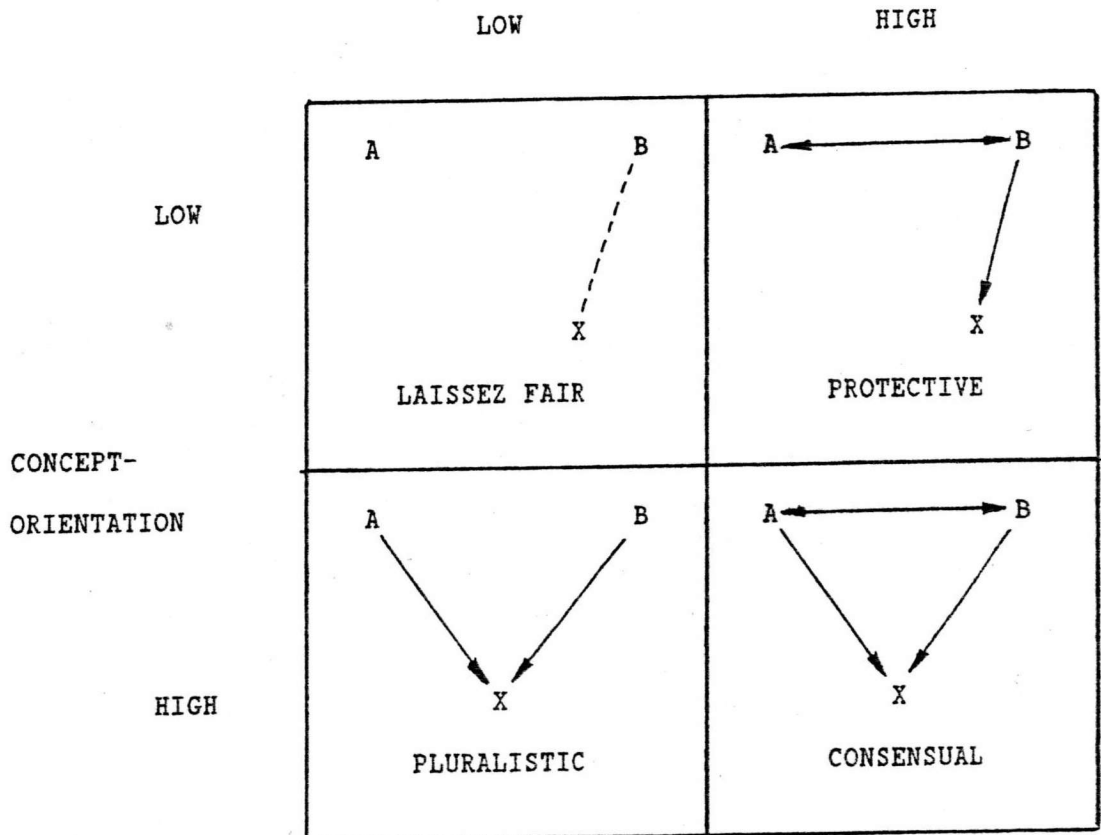
แมคลาวด์และคณะ (McLeod, Chaffee and Wackman, 1975) ได้อธิบายว่าลักษณะของความสัมพันธ์ทั้งสองดังกล่าว แยกต่างหากเป็นอิสระไม่เกี่ยวข้องกันคือ แบบเน้นสังคม (Socio-Orientatation) และแบบเน้นเหตุผล (Concept-Orientatation) เป็นมิติ (Dimension) ไม่ขึ้นต่อกัน การศึกษาของเขาในเรื่องนี้อาศัยแบบโครงสร้าง A-B-X Coorientation ของนิวคอมบ์ (Newcomb, 1960) ซึ่งเป็นแบบจำลองที่มีโครงสร้างเป็นรูปแบบสามเหลี่ยม จุดปลายทั้งสามของรูปสามเหลี่ยมแทนบุคคลสองคน คือ A และ B และวัตถุ X ที่อยู่ในสภาพแวดล้อม

ร่วมกัน การสื่อสารเป็นกระบวนการซึ่งสนับสนุนก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน จากแบบจำลองดังกล่าวนี้ แมคลาวด์และคอะได้นำมาเสนอให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่ กับลูก โดยให้สัญลักษณ์ A หมายถึง ลูก B หมายถึง พ่อแม่ และ X หมายถึง ประเด็นหรือเรื่องราวที่สนทนากัน

แบบเน้นสังคม (Socio-Oriented) จะเน้นหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่าง A-B ส่วนแบบเน้นเหตุผล (Concept-Oriented) จะเน้นหนักที่ความสัมพันธ์ A-X แบบเน้นสังคม (Socio-Oriented) และแบบเน้นเหตุผล (Concept-Oriented) นี้ จะแบ่งแยกแบบการสื่อสารในครอบครัวออกได้เป็น 4 แบบคือ Laissez faire, Protective, Pluralistic และ Consensual ดังแผนภาพ

SOCIO-ORIENTATION

1. Laissez faire ไม่ได้เน้นหนักถึงความสัมพันธ์ทั้งแบบเน้นสังคม (Socio-Orientation) หรือแบบเน้นเหตุผล (Concept-Orientation) เด็กไม่ได้ถูกห้ามว่าจะเถียงผู้ใหญ่ไม่ได้ และขณะเดียวกันก็ไม่มีโอกาสรับฟังความคิดเห็นแย้งจากบุคคลอื่น

2. Protective เน้นความสัมพันธ์แบบเน้นสังคม (Socio-Orientation) คืออบรมให้เด็กมีความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ และรักษาความสามัคคีกลมเกลียวภายในครอบครัว เด็กจะถูกขจัดขวามือให้เถียงผู้ใหญ่

3. **Pluralistic** เน้นความสัมพันธ์แบบ เน้น เหตุผล (Concept-Orientation) คือ สนับสนุนความคิดแปลกใหม่ของเด็กแม้จะเป็นการขัดแย้งกับผู้ใหญ่ก็ตาม เด็กมีอิสระเต็มที่ในการแสดงความคิดเห็นของตัวเอง และถกเถียงปัญหาต่าง ๆ ภายในครอบครัว

4. **Cosensual** เป็นแบบผสมที่ตรงข้ามกับแบบที่ 1 คือ ประนีประนอม แบบเน้นสังคม (Socio-Orientation) และแบบเน้นเหตุผล (Concept-Orientation) คือ เด็กอาจได้รับการสนับสนุนให้แสดงความคิดเห็น แต่ต้องไม่เป็นการกระทบกระเทือนถึงความกลมเกลียวภายในครอบครัว

เอสวารา (Eswara) สนับสนุนแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว ทั้งแบบ เน้นสังคม (Socio-Orientation) และแบบ เน้นเหตุผล (Concept-Orientation) ระบุว่า แบบ เน้นสังคม (Socio-Orientation) เด็ก ๆ จะได้รับการอบรมให้มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ มีความกลมกลืนในสังคม คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ได้โต้เถียงผู้อาวุโสและผู้มีประสบการณ์มากกว่า หลีกเลี่ยงการกระทำที่จะก่อให้เกิดความยุ่งยากมากที่สุด เด็กจะได้รับการเรียนรู้ให้เกี่ยวข้องและ เชื้อพันแหล่งข่าวมาก และเด็กจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการควบคุมของพ่อแม่ ในเรื่องการแสดงออกทางด้านสังคม ศาสนา การถูกทำโทษ ส่วนแบบ เน้นเหตุผล (Concept-Orientation) เด็ก ๆ จะได้รับการเรียนรู้ให้เข้าใจการแสดงออกของบุคคลต่าง ๆ มีเหตุผลในการโต้เถียงกับผู้อื่น มีการแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจด้วยตนเอง สนใจแหล่งข่าวน้อย แต่มีการหาข้อมูลด้านเนื้อหามากกว่าเพื่อการตัดสินใจ และทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เด็กจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลกระทบทุกด้าน

งานวิจัยที่เกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว

การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวมีน้อย และยังไม่มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวกับการประกอบอาชีพโสเภณีชาย ผู้วิจัยจึงขอยกงานวิจัย เรื่องรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวกับปัจจัยอื่น ๆ มากล่าว

แมคลาวด์, ฮาร์เบิร์ก และพรซ์ (Mcleod, Harburg and Price, 1972) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการโน้มน้าวใจและการสื่อสารภายในครอบครัว พบว่า แต่ละบุคคลจะได้รับการเรียนรู้จากการสื่อสารในครอบครัวนับตั้งแต่วัยเด็ก และการเรียนรู้ส่งผลให้เกิดสังคมประภค (Socialization) ซึ่งความแตกต่างกันในด้านนี้ทำให้บุคคลแต่ละคนถูกโน้มน้าวใจได้ในระดับที่แตกต่างกัน

แมคลาวด์, แซฟที และแวกแมน (Mcleod, Chaffee and Wackman, 1973) พบว่า รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวระหว่างพ่อแม่ กับลูก มีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อเพื่อรับข่าวสารของเด็กวัยรุ่น การวิจัยนี้ได้ควบคุมตัวแปรที่สำคัญอื่น ๆ ไว้เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยพบว่า ในบ้านที่เด็กถูกสอนให้แสดงความคิดเห็นได้ และเปิดโอกาสให้โต้เถียงนั้น มักจะเป็นผลให้เด็กเปิดรับข่าวสารที่มีเนื้อหาสาระมากกว่าการเปิดรับข่าวสารที่มีเนื้อหาในค่านิยมเชิง ซึ่งเด็กอื่น ๆ จะได้รับจากการใช้สื่ออื่น

วาร์ด (Ward, 1981) วิจัยพบว่าครอบครัวแบบเน้นสังคม (Socio-Orientation) จะสนับสนุนให้ เด็กเอาใจใส่ต่อสื่อมวลชน เพื่อจะเรียนรู้ว่าจะประภคอย่างไรต่อสังคมด้านต่าง ๆ โครงสร้างของครอบครัวแบบนี้จะสัมพันธ์กับการจูงใจทางสังคมของเด็ก และสิ่งจูงใจเหล่านี้จะสัมพันธ์กับทัศนคติด้านวัตถุนิยมของเด็ก

แมคลาวด์ และแซฟที (Mcleod and Chaffee, 1981, 1972) พบว่า รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวมีผลต่อความสามารถในการรับรู้ เข้าใจข่าวสารที่ได้รับจากสื่อต่าง ๆ แตกต่างกันในกรวิจัยเรื่องสังคมประภคทางการเมือง พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวแบบเน้นเหตุผล (Concept-Orientation) จะถูกกระตุ้นให้มีความสามารถ ความรู้ค่านกกิจกรรมการเมือง ความว่องไวที่มีในสิ่งต่าง ๆ และสามารถแยกแยะตัวกระตุ้นทางการเมืองได้ล่วงหน้ามากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวแบบเน้นสังคม (Socio-Orientation) ครอบครัวแบบเน้นสังคม (Socio-Orientation) ขาดการสนับสนุนจากทางบ้านในการรับข่าวสารความคิดใหม่ ๆ สนใจและคำนึงถึงแหล่งข่าวสารมากกว่าเนื้อหาของสาร แต่ครอบครัวแบบเน้นเหตุผล (Concept-

Orientation) ไม่คำนึงถึงแหล่งข่าวสาร แต่สนใจปริมาณ เนื้อหาของข่าวสารเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ

เมสซาริส และ เคอร์ (Messaris and Keer, 1983) ได้ทำการวิจัยถึงความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงความคิดเห็นของมารดา เกี่ยวกับรายการโทรทัศน์กับรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวของบุคคล สรุปได้ว่า การสื่อสารแบบเน้นเหตุผล (Concept-Orientation) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการที่ยกเรื่องราวในโทรทัศน์ ขึ้นมาอภิปรายกันในครอบครัว กล่าวคือ การสื่อสารแบบเน้นเหตุผล (Concept-Orientation) มีความสัมพันธ์กับการที่แม่ใช้สื่อโทรทัศน์เปิดโอกาสที่จะให้ความรู้และข่าวสารแก่ลูก การสื่อสารแบบเน้นเหตุผล (Concept-Orienta-tion) มีความสัมพันธ์กับคำพูด คำสั่งสอนของแม่ที่มีต่อลูกว่าเรื่องราวที่เสนอทางโทรทัศน์น่าเชื่อถือ หรือต้องพิจารณาให้ดี ซึ่งตรงกันข้ามกับแบบเน้นสังคม (Socio-Orientation) ที่มุ่งสอนลูกว่า สิ่งที่เสนอทางโทรทัศน์นั้นดีหรือไม่ดีไปเลย

เอสวาร่า (Eswara, 1974) ศึกษาถึงรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวของบุคคล ว่ามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ โดยกล่าวว่า รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวทุกแบบยกเว้น "Protective" จะมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติมาก เมื่อแหล่งสารดึงดูดความสนใจ

ลูล (Lull, 1980) ได้วิจัยรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวและการใช้สื่อโทรทัศน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารในครอบครัว และวิธีการที่บุคคลเหล่านี้ดูโทรทัศน์เพื่อการนำไปเป็นหัวข้อในการสนทนา ผลการวิจัยพบว่า บุคคลที่มีการสื่อสารในครอบครัวแบบเน้นสังคม (Socio-Orientation) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการใช้โทรทัศน์เพื่อสังคม บุคคลที่ถูกอบรมมาแบบเน้นสังคม (Socio-Orientation) จะใช้โทรทัศน์เพื่อหาข้อมูลเพื่อเป็นเพื่อน เพื่อฆ่าเวลา เพื่อการนำไปเป็นหัวข้อในการสนทนา เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ และเพื่อลดความกังวล รวมทั้งเป็นการพักผ่อนของครอบครัว ลดความขัดแย้งในครอบครัว เป็นแบบอย่างของพฤติกรรม เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ

เฮส และ ชิพแมน (Hess and Shipman, 1965) พบว่า รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัว มีผลจากการที่เด็กเผชิญกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ภายนอกครอบครัว เช่น กิจกรรมในโรงเรียน กิจกรรมสาธารณะ การใช้สื่อมวลชน การเรียนรู้ทางสังคมและการเมือง

สำหรับงานวิจัยของไทยนั้น ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวดังนี้

ธารทิพย์ สมบูรณ์, (2527) "ศึกษาการแพร่กระจายค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาบทบาทของการสื่อสารในครอบครัว การสื่อสารในโรงเรียน และการสื่อสารมวลชนพบว่า นักเรียนที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเน้นเหตุผล (Concept-Orientation) จะเปิดรับข่าวสารเรื่องค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ บ่อยครั้งกว่า นักเรียนที่มีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเน้นสังคม (Socio-Orientation) และรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบเน้นเหตุผล (Concept-Orientation) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ ทักษะคิด และการนำไปปฏิบัติในเรื่องค่านิยมพื้นฐาน นอกจากนี้ พบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวแบบเน้นเหตุผล (Concept-Orientation) มีแนวโน้มว่าจะมีความรู้เกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานดีกว่าครอบครัวแบบเน้นสังคม (Socio-Orientation)

เจดน์ศักดิ์ แสงสิงแก้ว (2524) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับกระบวนการสังคมประกิตทางการเมือง พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง คือ การสื่อสารในกลุ่มเพื่อน รองลงมาได้แก่ การมีประสบการณ์ทางการเมือง และลักษณะครอบครัวแบบเน้นเหตุผล (Concept-Orientation) ตามลำดับ และยังพบว่า ครอบครัวแบบเน้นเหตุผล (Concept-Orientation) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ความเข้าใจ การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าครอบครัวเป็นแบบเน้นสังคม (Socio-Orientation)

มีทนา ไวทยะโกมล (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวของบุคคลกับลักษณะการบริหารงานของผู้บริหารธนาคารในประเทศไทย พบว่า รูปแบบการสื่อสาร

ภายในครอบครัวเดิมของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับลักษณะการบริหารงานของผู้บริหารธนาคาร กล่าวคือ รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวแบบ Consensual มีความสัมพันธ์กับลักษณะการบริหารงานที่มีแนวโน้ม เป็นแบบประชาธิปไตย

แนวความคิดและทฤษฎี เกี่ยวกับโส เภณีชาย

เนื่องจกงานวิจัยเกี่ยวกับโส เภณีชาย รวมทั้งแนวความคิดและทฤษฎียังไม่มีผู้ใครรวบรวม เป็น เอกสารอ้างอิงขึ้น ทั้งนี้อาจ เป็น เพราะว่าเป็นอดีตปัญหาของโส เภณีชายยังไม่มืบทบาทกับสังคมดัง เช่นในปัจจุบัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาโดยอาศัยแนวความคิดจากงานวิจัย เกี่ยวกับโส เภณีหญิง และทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำผิดของ เด็กและวัยรุ่น เป็นหลัก

ในส่วนของประวัติความเป็นมาของโส เภณีชาย โส เภณีชายในอดีตและรูปแบบของสถานบริการ เฉพาะกลุ่มรักร่วมเพศที่โส เภณีชายประจำอยู่ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าข้อมูลจากนิตยสาร เฉพาะกลุ่มรักร่วมเพศที่มีอยู่ในปัจจุบัน (นิตยสารนีออน มิถุนา มิถเวย์ และมรกต) และจากการสังเกตการณ์ในสถานที่จริง โดยผู้วิจัยได้รวบรวมและสรุปแนวความคิดนำเสนอไว้บนภาคผนวก ค.

- ความหมายของโส เภณี

- ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2505: 933) อธิบายความหมายไว้ว่า "โส เภณี" หมายถึง งาม แต่ที่เข้าใจกันโดยทั่ว ๆ ไป หมายถึง หญิงที่กำลังค้าประเวณี คำนี้ย่อมาจากคำว่า "นครโส เภณี" อีกค่อหนึ่ง ฉะนั้นหญิงที่ทำการค้าประเวณีจึงเรียกกันอีกอย่างหนึ่งว่า "หญิงงาม เมือง" การที่ได้ชื่อ เช่นนี้สันนิษฐานว่า ในสมัยโบราณหญิงโส เภณีได้รับการยกย่องว่าเป็นหญิงประดับประดาเมือง ทำให้บ้าน เมืองสวยงามสนุกสนานมีชีวิตชีวายิ่งขึ้น (เฉลิมพล ลีตถาภรณ์, 2508 : 5)

- ปทานานุกรมกฎหมายของ วาร์ตัน (Wharton) ให้ความหมายว่า "หญิงโสเภณี" คือ หญิงที่สมสู่กับชายไม่เลือกหน้า เพื่อหวังผลประโยชน์แห่งการให้เช่า (อ้างใน พงษ์ศักดิ์ มานะศิริสุข และคณะ, 2522 : 3)

- เบเจอร์ และริชาร์ด (Beger & Richard) นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศส ให้ความสำคัญแก่คำว่า "โสเภณี" คือ บุคคลที่ขายตัวเองเพื่อให้อื่นซึ่งเป็นเพศเดียวกันหรือเพศตรงข้ามก็ได้ ได้สำเร็จความใคร่ในทางเพศและยึดถือเป็นอาชีพ (อ้างใน ไพโรจน์ ลิตปริษา, 2513 : 4)

- การประชุมสัมมนาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดครั้งที่ 2 ณ กรุงโตเกียว ซึ่งประชุมกันระหว่างวันที่ 25 พฤศจิกายน ถึง 7 ธันวาคม 2500 ได้ให้คำนิยามไว้ว่า "โสเภณี" (Prostitute) หมายถึง บุคคลไม่ว่าหญิงหรือชาย กระทำการเพื่อสำเร็จความใคร่ของผู้อื่น จะเป็นในทางร่วมประเวณีอย่างปกติ หรือการปรนนิบัติแบบอื่นใด อันเป็นการส่ำส่อนเพื่อสินจ้างรางวัล ซึ่งอาจเป็นเงินหรือสิ่งของอย่างอื่น ทั้งนี้ไม่ว่าการกระทำนั้นกระทำต่อเพศเดียวกันหรือต่างเพศกัน และไม่ว่าจะกระทำเป็นอาชีพหรือเป็นครั้งคราวก็ตาม (อ้างใน เฉลิมพล สัตถาภรณ์, 2508 : 6)

- พระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ. 2530 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่ได้ระบุคำโสเภณีเอาไว้ แต่ได้ให้ความหมายของการค้าประเวณีไว้ว่าหมายถึง "การยอมรับการกระทำชำเราหรือการยอมรับการกระทำอื่นใด หรือการกระทำอื่นใด เพื่อสำเร็จความใคร่ในทางกามารมณ์ของผู้อื่นอันเป็นการส่ำส่อนเพื่อสินจ้าง ทั้งนี้ไม่ว่าผู้ยอมรับการกระทำและผู้กระทำจะเป็นบุคคลเพศเดียวกันหรือคนละเพศ" (ราชกิจจานุเบกษา, 2503 : 894)

- กฎหมายป้องกันการค้าประเวณีของประเทศไทย ให้ความหมายของคำว่า "การค้าประเวณี" หมายถึง การร่วมประเวณีกับผู้อื่น โดยการส่ำส่อนเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งตอบแทน

หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งความมั่นคงภายในอันจะได้สิ่งตอบแทนจากการกระทำเช่นนั้น (กองสัมมาอาชีวะ-
สงเคราะห์, กฎหมายป้องกันการค้าประเวณีประเทศไทย : 1)

สรุปความหมายของการค้าประเวณี โดยอาศัยหลักกฎหมายตามพระราชบัญญัติปรามการ
ค้าประเวณี พ.ศ. 2503 เพื่อทำความเข้าใจให้แจ่มชัดว่า

ผู้ที่จะได้ชื่อว่าทำการค้าประเวณี จะต้องทำการกระทำประกอบด้วยหลัก 3 ประการคือ

1. ยอมรับการกระทำของเรา หรือยอมรับการกระทำอื่นใด หรือการกระทำอื่นใด เพื่อ
สำเร็จความใคร่ในทางกามารมณ์ของผู้อื่น
2. เป็นการสาส์อน
3. เพื่อสินจ้าง

เมื่อครบหลักเกณฑ์ทั้ง 3 ประการนี้ จึงจะถือว่าเป็นผู้กระทำการค้าประเวณี ทั้งนี้โดย
ไม่จำกัดเพศ และไม่ว่าจะกระทำโดยเพศเดียวกันหรือต่างเพศกัน (กิติ เสรีบุตร, 2517 : 3)

- สาเหตุของการมาเป็นโสเภณี

จากรายงานการวิจัย และเอกสารอ้างอิงเกี่ยวกับโสเภณีหญิง สามารถสรุปสาเหตุ
ได้ดังนี้

1. สาเหตุจากปัญหาสภาพครอบครัวไม่มั่นคง เช่น พ่อแม่ชอบทะเลาะเบาะแว้ง
กัน พ่อมีเมียชู้ แม่มีชู้ หรือหย่าขาดจากกัน พี่น้องไม่ปรองดองกัน ฯลฯ เมื่อหาความสุขจาก
บ้านไม่ได้ก็ไปหาความสุขนอกบ้าน หรือหนีออกจากบ้าน จึงอาจถูกหลอกไปเป็นโสเภณีได้ หรือหญิง
ที่เคยเสียตัวให้กับชาย เมื่ออายุยังน้อย หรือครอบครัวไม่ร่ำรวย อาจจะถูกชักจูงหรือหลอกลวง
ไปค้าประเวณีโดยสมัครใจและไม่สมัครใจก็ได้ (สุพัศรา สุภาพ, 2525 : 137)

2. สาเหตุจากปัญหาทางเศรษฐกิจ สภาพความยากจนของครอบครัวของหญิงสาว มีความอดอยาก รายได้น้อย โดยทั่วไปครอบครัวจะรับจ้างทำนาหรือมีที่นา แต่ผลผลิตข้าวมีไม่เพียงพอในการดำรงชีพอยู่ได้ตลอดปี ประกอบกับในเขตชนบทของไทยโดยส่วนใหญ่จะประสบกับภัยทางธรรมชาติ เช่น ความแห้งแล้ง ซึ่งเป็นเหตุให้มีการดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดและหน่วยงานของรัฐบาลในการเข้าไปพัฒนาในชนบทก็ยังไม่สามารถพัฒนาคุณภาพได้ดีเท่าที่ควร ดังนั้น การที่ครอบครัวของหญิงสาวผลักดันลูกสาวให้เข้ามาสู่การค้าประเวณี จึงเป็นทางออกของความอยู่รอด

3. สาเหตุปัญหาโอกาสทางการศึกษา หญิงสาวจากชนบทที่เข้าสู่สถานการค้าประเวณีมักจะมีการศึกษาน้อย จบการศึกษาก่อนมัธยมและจำนวนไม่น้อยที่จบไม่จบภาคบังคับ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ถูกหลอกได้โดยง่าย

4. สาเหตุปัญหาอิทธิพลของสังคมและวัฒนธรรมในเมือง สื่อที่มีอิทธิพลมากในชนบท คือ สื่อมวลชนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ วิทยุ โทรทัศน์ ที่เป็นตัวนำเอาสังคมและวัฒนธรรมจากในเมืองเข้าสู่ชนบท อันทำให้หญิงสาวเกิดมีทัศนคติที่ผิด ๆ ที่ทำให้มองไปว่า สังคมในเมือง โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ เป็นเมืองฟ้าเมืองสวรรค์ที่หญิงสาวในชนบทใฝ่ฝันอยากจะมาเยือนให้ได้ อีกด้านหนึ่งที่ทำให้ชาวชนบทมีทัศนคติที่ผิดในด้านการแต่งกาย และการแข่งขันกันในด้านที่อยู่อาศัย ทำให้เกิดแข่งขันกัน ซึ่งเป็นสาเหตุผลักดันให้ครอบครัวต้องผลักดันให้ลูกสาว เข้าสู่สถานการค้าประเวณี

5. สาเหตุจากปัญหาค่านิยมของพ่อแม่ สาเหตุสำคัญประการหนึ่งเกิดจากพ่อ-แม่ขายลูกสาว ซึ่งปัจจุบันมีหญิงสาวจากชนบทมาค้าประเวณีโดยความยินยอมของพ่อแม่ บางรายถึงกับนำมาส่งเอง เพื่อตัดค่านายหน้า ทั้งนี้เกิดจากมิจฉาทิพยคติอย่างจากหญิงสาวที่มาค้าประเวณีและประสบความสำเร็จ ทำให้ความเป็นอยู่ดีขึ้น ไม่ว่าจะทำให้มีไร่นา มีบ้าน และเฟอร์นิเจอร์พร้อม ทำให้เกิดการเอาอย่าง ดังนั้นจึงยินยอมขายลูกสาวของตนเอง เพื่อ เข้าสู่สถานการค้าประเวณี

6. สาเหตุจากปัจจัยทางด้านสภาพของสังคม และสิ่งแวดล้อม ปัจจัยทางด้านนี้ ปัจจุบันมีแนวโน้มที่สูงขึ้นมาก เนื่องจากสภาพทางครอบครัวของเด็กผู้หญิง รวมตลอดถึงสภาพสิ่งแวดล้อมที่ย่ำแย่ของสังคม ทำให้เกิดผู้หญิงต้องเข้าสู่การค้าประเวณีมากขึ้น เท่าที่พบจะเกิดขึ้นจากหญิงในชนบทจากภาคเหนือและภาคอีสาน รวมตลอดถึงภาคอื่นด้วย (ประพจน์ ศรีเทศ, เอกสาร : 1-2)

7. สาเหตุจากนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยว เมื่อทหารอเมริกันถอนตัวออกจากประเทศไทยและเวียดนาม สถานบริการต่าง ๆ จึงประสบปัญหา นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลได้เข้ามาช่วยให้กิจการสถานบริการเจริญขึ้นมาอีก มีนักท่องเที่ยวจากประเทศต่าง ๆ เช่น เยอรมัน ญี่ปุ่น มาเลเซีย สิงคโปร์ และประเทศอื่น ๆ เข้ามาเที่ยวผู้หญิงไทยเป็นจำนวนมากตามเมืองใหญ่ ๆ ที่มีสถานบริการและการค้าประเวณีอยู่ เช่น กรุงเทพฯ เชียงใหม่ พัทยา หาดใหญ่ สุโขทัย เป็นต้น อธิการบดี นายกรัฐมนตรี นายบุญชู วิจารณ์เสถียร ก็เคยประกาศชักชวนให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ส่งเสริมการบันเทิงทางเพศเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว (หญิงบริการบางประเทศ, เอกสาร : 8)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและวัยรุ่น

มัสเสน, คองเกอร์ และคาเกน (Mussen, Conger and Kagen, 1969 : 605-606) ได้ให้ความเห็นว่า วัยรุ่นเป็นระยะที่สำคัญมากในการพัฒนาของมนุษย์ เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เป็นวัยที่มีปัญหาทางอารมณ์ และการปรับตัว มีอารมณ์รุนแรง ตัดสินใจรวดเร็ว ขาดความยับยั้งชั่งใจหรือรอบคอบเสียก่อน มีปัญหาในเรื่องเพศ ต้องการความเป็นอิสระและเป็นตัวของตัวเอง มักมีความขัดแย้งกับผู้ใหญ่ ทางด้านวัฒนธรรม ค่านิยมทัศนคติ และพฤติกรรม

เฮลลอค (Hurlock 1968 : 467) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นระยะวิกฤต (Critical Period) เป็นวัยแห่งการปรับตัว และมีปัญหามีความเครียดทางอารมณ์ เด็กมักประสบความ

ผิดหวัง เนื่องจากเด็กมีอารมณ์ว่าวาม ตัดสินใจหุนหันพลันแล่นรวดเร็วและรุนแรง มีความทะเยอทะยานโดยไม่คำนึงถึงความ เป็นจริง

การ์ริสัน (Garrison, 1956 : 465-466) ได้ให้หลักในการพิจารณาเด็กวัยรุ่นที่กระทำผิดกฎหมาย คือ จะต้องพิจารณาในแง่ต่าง ๆ เช่น สภาพร่างกาย อารมณ์ ฐานะ เศรษฐกิจ ของครอบครัว การศึกษา การคบเพื่อน การเข้าสังคม และการปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น

การศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและวัยรุ่นนั้น นักวิชาการสมัยก่อนพยายามตั้งทฤษฎีขึ้นมาเพื่ออธิบายว่า สาเหตุของการกระทำผิดนั้นอยู่ที่ปัจจัยอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่เพียงอย่างเดียว เช่น สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ หรือความยากจน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ภายหลังก็ได้มีผู้พยายามศึกษาและวิจัยถึงสาเหตุของการกระทำผิดและได้สร้างทฤษฎีของตนขึ้น (สุชา จันทน์เอม, 2526 : 101) ซึ่งทฤษฎีที่น่าสนใจและสอดคล้องกับงานวิจัยนี้คือ

1. ทฤษฎีว่าด้วยสาเหตุทางจิต (Psychogenic Theory)

ออฟแมน (Kaufman อ้างใน สุพัตรา สุภาพ, 2515 : 68-69) ผู้พิพากษา (Baker Guidance Center) ในเมืองบอสตัน กล่าวว่า จากประสบการณ์เด็กกระทำผิดที่ผ่านมา ความรู้สึกทางด้านจิตใจและนิสัยใจคอของแต่ละบุคคล เป็นสิ่งสำคัญ โดยสรุปย่อ ๆ ว่า เด็กกระทำผิดนั้น เป็นผลมาจาก

1. ขาดการอบรมจากพ่อแม่ เพราะพ่อแม่ตาย หรือมีสภาพบ้านแตก หรือไม่อบรมลูกพอเพียง จึงทำให้จิตใจเด็กแข็งกระด้าง
2. มีพัฒนาการทางเพศ ทำให้รู้สึกไม่สบายใจหรือ เป็นทุกข์
3. มีความเห็นแก่ตัวจึง เป็นทุกข์

ส่วนมาก เด็กวัยรุ่นที่กระทำผิดมักมาจากสภาพครอบครัวที่เป็นบ้านแตก หรือพ่อแม่ ประพฤติตนไม่เหมาะสมให้ความรัก และความปลอดภัยแก่เด็กน้อย ทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าเขาคน พ่อแม่ จากสาเหตุดังกล่าวนี้นักจิตวิทยาเห็นว่า เด็กพวกนี้จะมองโลกไปแง่ร้าย เพราะรู้สึกว่า ตนเองได้รับการดูถูกจากสังคม

เจกินส์ (Jekins อ้างใน สุชา จันทน์เอม, 2526 : 102) ได้ทำการสังเกต เด็กวัยรุ่นที่กระทำผิด และให้ข้อสังเกตว่า เด็กวัยรุ่นที่ทำความผิดส่วนใหญ่มักจะ เกิดจากจิตใจที่สับสน วุ่นวาย เพราะขาดความสัมพันธ์อย่างอบอุ่น ถูกทอดทิ้งให้อยู่โดดเดี่ยว ไม่มีการควบคุม และ ลักษณะการกระทำผิดก็มักจะรวมกับกลุ่ม เพื่อนที่มีปัญหาคล้าย ๆ กัน

2. ทฤษฎีว่าด้วยการคบหาสมาคมกับกลุ่มที่ไม่เหมือนกัน (Theory of Differential Association)

ผู้เป็นเจ้าของทฤษฎีนี้ คือ ซัทเทอร์แลนด์ (Sutherland อ้างใน สุชา จันทน์-เอม, 2526 : 102) กล่าวว่า อัตราส่วนของการกระทำผิดมากน้อยเพียงใดนั้น เป็นผลมาจาก ลักษณะของการคบหาสมาคมระหว่างบุคคลในกลุ่ม และการที่บุคคล เรียนรู้จากกลุ่ม

การที่บุคคลคบหาสมาคมกันในกลุ่มทำให้บุคคลรับเอาค่านิยม และพฤติกรรมของ บุคคลอื่นมาถือปฏิบัติ ซึ่งอาจจะ เป็นพฤติกรรมที่ผิดหรือไม่ผิดนั้นขึ้นอยู่กับอัตราส่วนของการติดต่อ สัมพันธ์

โคเฮน (Cohen, 1956 : 12) กล่าวว่า การกระทำผิดของเด็กวัยรุ่นนั้น เป็น การตอบสนองต่อปัญหาของแต่ละคน ซึ่งคนเราทุกคนเกิดมามีปัญหาล้ำด้วยกันทั้งนั้น เช่น ถ้า ครอบครัวเข้มงวดกวัดขั้นกับเด็กมากเกินไป เด็กก็จะหาทางออกโดยการไปพบปะ เข้ากลุ่มกับ เพื่อน ฝูงนอกบ้าน แล้วช่วยกันสร้างแบบแผนพฤติกรรมขึ้นมาใหม่ เพื่อแก้ปัญหาของตัวเอง และแบบแผน พฤติกรรม เช่นนี้จะถ่ายทอดสืบต่อ ๆ กันไป

3. ทฤษฎีว่าด้วยกลไกของการควบคุม (Containment Theory)

ผู้เป็นต้นคิดของทฤษฎีนี้คือ เรคเลส (Reckless) ทฤษฎีนี้เน้นว่าบุคคลจะยับยั้งไม่กระทำความผิดทั้งทางกฎหมาย หรือความผิดทางบรรทัดฐานของสังคมก็ตาม ต่อเมื่อมีกลไกควบคุมสูง กลไกการควบคุมภายนอกได้แก่ ความรักหมุ่คณะ ความผูกพันทางสังคมกับผู้อื่น สำหรับกลไกการควบคุมภายในได้แก่ การควบคุมตนเอง ความคาดหวังที่มีเหตุผล การมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง การมีความรับผิดชอบ ความสามารถอดทนต่อความคับข้องใจ การทำสิ่งชดเชยเพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจ และอื่น ๆ (Gibbons, 1976 : 95)

นอกจากนี้ เรคเลส (Reckless 1971 : 470-480) ยังกล่าวว่า มีแรงอยู่ 3 แรง ที่ผลักดันให้คนคอยกระทำความผิด ซึ่งได้แก่

3.1 แรงกดดันทางสังคม (Social Pressure) อันได้แก่ การโต้แย้งกัน การทะเลาะกันในครอบครัว การขาดโอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพ การมีฐานะไม่ทัดเทียมกัน ตลอดจนความไม่เป็นธรรมต่าง ๆ ทางสังคม

3.2 แรงดึงดูดทางสังคม (Social Pulls) อันได้แก่ การคบเพื่อนเลว การเข้าร่วมกลุ่มกับผู้กระทำความผิด การถูกชักจูง ยั่วยวนหรือเชิญชวนจากผู้อื่นให้กระทำความผิด

3.3 แรงปรารถนาภายใน (Inner Pushes) ได้แก่ ความไม่พอใจ ความโกรธ ความก้าวร้าว ความกลัว ความอยากกรวย อยากมีเกียรติ ความต้องการอย่างแรงกล้าและทันทีทันใด ความรู้สึกล่าต้อย และอื่น ๆ

ถ้าหาก 3 แรงดังกล่าวข้างต้นอยู่เหนือกลไกของการควบคุม ก็จะทำให้คนกระทำความผิดทั้งกฎหมาย และบรรทัดฐานที่ติงามของสังคมได้เช่นกัน

4. ทฤษฎีสภาพไร้กฎหมาย (Anomie Theory)

ผู้คิดริเริ่มทฤษฎีนี้ คือ เมอร์ตัน (Merton อ้างใน สุชา จันทน์เอม, 2526 : 106) โดยแบ่งความต้องการหรือชีวิตทางสังคมของมนุษย์ออกเป็น 2 กรณีคือ

4.1 โครงสร้างทางวัฒนธรรม ซึ่งประกอบไปด้วยเป้าหมายและบรรทัดฐาน (Goals) ของแต่ละบุคคล

4.2 โครงสร้างทางสังคม ซึ่งประกอบไปด้วยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งจัดกันตามระดับชั้น คู่ที่ความร่ำรวย ความมีชื่อเสียง เกียรติยศ และอำนาจ

ทฤษฎีนี้ เน้นในเรื่องความสำเร็จของชีวิต โดยถือเอาฐานะความร่ำรวย ความมีชื่อเสียง เกียรติยศ และอำนาจมาเป็นตัวกำหนด เมื่อใดก็ตามที่ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายที่ต้องการกับความถูกต้องของวิธีการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายขาดสะบั้นลง การล่องละเมิดต่อบรรทัดฐานทางสังคมก็จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะพวกที่มีระดับการศึกษาต่ำและมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจบีบคั้น ทำให้บุคคลนั้น ๆ แยกไม่ออกกระหว่างความถูกต้อง ขอบธรรม กับความคิดมิชอบ ผิดบรรทัดฐานของสังคม เพียงขอให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตนคาดหวังไว้เท่านั้น

งานวิจัยที่เกี่ยวกับโสเภณีชาย

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น เนื่องจากงานวิจัยเกี่ยวกับโสเภณีชายยังไม่มีปรากฏ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอยกงานวิจัยเกี่ยวกับโสเภณีหญิงมากล่าวแทน

พงษ์ศักดิ์ มานะศิริสุข, วัลลภา กิวัชรินทร์, วชิราพรรณ อร่ามศรี และทองคำ คุ่มลิ้น (2522) ได้ทำการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ผู้รับสารสงเคราะห์ที่สถานสงเคราะห์บ้านปากเกร็ด ซึ่งถูกจับในข้อหาผิดกฎหมายเป็นโสเภณี และถูกส่งห้องศาล เมื่อศาลตัดสินลงโทษว่าเป็นจริงตามข้อหา

จะถูกลงโทษ และ เมื่อพ้นโทษแล้วจะถูกส่งตัวมารับการฝึกอาชีพที่บ้านปากเกร็ดเป็นเวลา 1 ปี จึงจะมีอิสระ โดยเลือกตัวอย่างผู้รับการสงเคราะห์จำนวน 60 คน

ผู้รับการสงเคราะห์ที่ถูกส่งตัวมาบ้านปากเกร็ด มีภูมิลำเนาทางภาคเหนือมากกว่าภาคอื่น ๆ คือภาคเหนือถึงร้อยละ 51.7 ช่วงอายุของผู้รับการสงเคราะห์มีอยู่ระหว่าง 15-24 ปี และการศึกษาอยู่ในระดับต่ำมาก ผลสรุปแบ่งสรุปเป็น 3 ส่วน คือ

1. สถานภาพเศรษฐกิจของผู้รับการสงเคราะห์ก่อนประกอบอาชีพโสเภณี ร้อยละ 63.4 ของข้อมูล ผู้รับการสงเคราะห์ตอบว่า ฐานะของครอบครัวมีพอกินพอใช้ และเหลือเก็บ โดยอาชีพทางบ้านของผู้รับการสงเคราะห์มีอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ เป็นส่วนมาก มากกว่าอาชีพอื่น และฐานะของผู้รับการสงเคราะห์ก่อนประกอบอาชีพโสเภณี จะอาศัยอยู่กับผู้ปกครอง ซึ่งผู้ปกครองจะให้อาหาร และ เงินติดกระเป๋าคอมแต่ผู้รับการสงเคราะห์จะขอ และถ้าผู้รับการสงเคราะห์ประกอบอาชีพเองแล้ว จากข้อมูลพบว่า โดยเฉลี่ยผู้รับการสงเคราะห์มีรายได้เดือนละ 548 บาท จากผู้รับการสงเคราะห์ที่ออกทำงานนอกบ้านก่อนประกอบอาชีพโสเภณี มีจำนวน 27 คน

2. สภาพแวดล้อมทางบ้านและสภาพจิตใจของผู้รับการสงเคราะห์ก่อนประกอบอาชีพโสเภณี จากข้อมูลพบว่า ร้อยละ 50.0 ของผู้รับการสงเคราะห์ก่อนออกจากภูมิลำเนาเดิม อาศัยอยู่กับบิดาและมารดา และ 19 ราย จาก 60 ราย หรือร้อยละ 31.7 อยู่กับบิดาหรือมารดาคนเดียว โดยอาจมีพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยง 14 ราย ซึ่งกล่าวได้ว่ามี 5 ราย ที่ผู้รับการสงเคราะห์อยู่กับบิดามารดาคนเดียว และ 14 รายที่อยู่กับพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยง ร่วมกับพ่อหรือแม่ และมีถึง 11 ราย จาก 60 ราย หรือร้อยละ 28.4 ที่ต้องอาศัยอยู่กับญาติพี่น้องหรือบุคคลอื่น ซึ่งผู้ประกอบการเหล่านี้ ส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติต่อผู้รับการสงเคราะห์อย่างอบอุ่นถึงร้อยละ 60 ของข้อมูล ผู้ปกครองของผู้รับการสงเคราะห์ จะสั่งสอนผู้รับการสงเคราะห์เมื่อกระทำผิด และ 2 รายจาก 60 ราย ที่ไล่ผู้รับการสงเคราะห์ออกจากบ้าน เมื่อกระทำผิด

ต่อสภาพที่อยู่อาศัยผู้รับการสงเคราะห์ที่มีความรู้สึกที่บ้านเล็กคับแคบ ไม่พำอยู่ 31 คน จาก 60 คน แสดงถึงความต้องการออกจากบ้าน ความทะเยอทะยาน ไม่พอใจในที่พักอาศัย จึงส่งผลให้ผู้รับการสงเคราะห์ออกจากภูมิลำเนาเดิม เพื่อค้นหาสิ่งที่ดีกว่า และจำนวนผู้รับการสงเคราะห์ 24 ราย จาก 60 ราย ออกจากบ้านเพื่อตั้งใจไปประกอบอาชีพหาเลี้ยงตัวและครอบครัว และอีก 16 ราย ใน 60 ราย หรือร้อยละ 30 ออกจากบ้านเพราะสาเหตุการแต่งงาน และอีก 18 ราย ออกจากบ้านเพราะสาเหตุอื่น ส่วนใหญ่จะหนีออกจากบ้านเพื่อไปเที่ยวแล้วเงินหมด ใจแตก หรือถูกล่อลวงไปขายตัว เมื่อสอบถามถึงสภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไปของผู้รับการสงเคราะห์ขณะอยู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นแบบชนบทโดยทั่วไปคือ ชอบฟังวิทยุเป็นประจำ แต่การแต่งกายและการเที่ยวเตร่มีไม่มากเพราะฐานะ และสภาพแวดล้อมที่ห่างไกลความเจริญ บังคับไว้

3. การสำรวจชีวิตขณะประกอบอาชีพโสเภณีของผู้รับการสงเคราะห์ ร้อยละ 74.6 ของข้อมูลผู้รับการสงเคราะห์อาศัยอยู่ที่สำนักโสเภณีขณะประกอบอาชีพโสเภณี ผู้รับการสงเคราะห์ รายได้แตกต่างกัน ตั้งแต่ต่ำกว่า 1,000 บาทต่อเดือน ถึงเกิน 10,000 บาทต่อเดือน ทั้งนี้ เพราะบางส่วนผู้รับการสงเคราะห์ที่อยู่ในสำนักถูกบังคับให้หาเงิน มีการควบคุมอย่างเข้มแข็งจึงไม่มีโอกาสที่จะเรียกร้องผลประโยชน์ได้ จึงได้รับเงินน้อยนิด ซึ่งบางครั้งได้เพราะบิดา-มารดา หรือผู้ปกครองมาขอ เฉลี่ยแล้วผู้รับการสงเคราะห์จะมีรายได้ระหว่าง 2,000 - 7,000 บาท ต่อเดือน

ขณะประกอบอาชีพโสเภณีนี้ 45 คนจาก 60 คน ผู้รับการสงเคราะห์มีความคิดอยากเปลี่ยนอาชีพ เพราะมีความรู้สึกอับอายที่ตนเองมาประกอบอาชีพนี้ และรู้สึกว่าถูกสังคมเหยียดหยาม และอาชีพนี้เมื่อแก่ตัวไปก็ไม่สามารถดำเนินธุรกิจได้อีกต่อไป จึงอยากประกอบอาชีพอื่น สาเหตุของความไม่คิดเปลี่ยนอาชีพนี้ เพราะว่าอาชีพโสเภณี เป็นอาชีพที่ทำรายได้ดี

คราฟท์ (Craft, 1966) ศึกษาพบว่า ชายที่ยอมมีเพศสัมพันธ์กับกลุ่มรักร่วมเพศ เพื่อสินจ้างรางวัล ชายเหล่านี้มีจำนวนไม่น้อยที่เป็นนักศึกษา และจะเลิกมีความสัมพันธ์กับกลุ่มรักร่วมเพศ เมื่อจบการศึกษาหรือเมื่อสามารถพึ่งตนเองได้ คราฟท์ พบว่า พวกนี้มักมาจากครอบครัวที่ยู่เหงิง มีลักษณะของการเป็นศัตรูกัน และขาดศีลธรรม

เอสเซตติน (Essettyn, 1968) ยังเสริมต่อไปอีกว่า พวกนี้ส่วนมากยอมตัดสินใจมีเพศสัมพันธ์กับกลุ่มรักร่วมเพศเพื่อสินจ้างนั้น ส่วนใหญ่ชีวิตจะขาดจุดหมาย และขาดการแนะนำอย่างจริงจัง ำให้รู้จักเผชิญกับวงงานอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างเป็นผู้ใหญ่พอ (Craft, 1966. Essettyn, 1968 quoted in Coleman and Broen, 1974 : 483)